

Šola mora učencu dati kar največ informacij

SLOVENSKA ŠOLA TO DAJE

V ponedeljek, 26. januarja, bo potekel rok za predpis v prve razrede vseh vrst šol in v državne vrtce. Kaj ta rok pomeni, ni potrebno posebej poudarjati. Vsi vemo, kakšno je številčno stanje na naših šolah, koliko otrok se rodi v slovenskih družinah, kako demografske analize kažejo na postopen, a nezadržen padec rojstev ne samo v vsedržavnem merilu, temveč tudi med Slovenci v zamejstvu, da o padanju števila rojstev v Sloveniji ne govorimo.

Prav zato je nujno, da odgovorni v šolskem sistemu in tudi starši skrbno pomislijo na vrednoto, ki jo predstavljata šola in vzgoja mlade osebe, ki mora napredovati ne le v znanju, ampak predvsem v osebni rasti, v zrelosti in odgovornosti. Mogoče se starši in sami šolniki vse premalo zavedajo odločilne vloge, ki jo lahko ima šola pri oblikovanju značaja otroka. Vse premalo se zavedamo, da je šola pravzaprav velika investicija, daljnoročna investicija, ki na prvi pogled ne prinaša nobenega dobička, ampak ni tako. Ni slučaj, da se sami predstavniki velikih podjetij in ravnatelj znanstveno - raziskovalnih inštitutov zavzemajo za prenovo šolskega sistema v Italiji. Šola naj bi namreč postala bolj življenjska, bolj vezana na stvarne potrebe sodobne družbe. V tem smislu dajejo predstavniki vsedržavnih delovnih organizacij izjave, da mora šola težiti k čim širšemu izobraževanju dijakov, da jim mora nuditi trdno osnovo in predvsem elastičnost in prožnost tako pri dojetanju novega znanja kot glede prilagajanja osnovnega znanja novim potrebam. Šola naj bi po želji gospodarskih operaterjev in univerzitetnih profesorjev bila zahtevnejša, vsekakor pa prenovljena. Poučevali naj bi več tujih jezikov, bolj poglobljeno naj bi se učili znanstvenih predmetov, učenec in dijak naj bi stopila v stik tudi z osnovami informatike ter praktične uporabe računalnikov sploh. V tem smislu je torej šola velika investicija za državo in narod. Predstavlja mogoče tudi precej tvegano operacijo, saj gre za človeški razum in duhovne sposobnosti, a je obenem tudi odločilne važnosti za vsa ostala področja družbenega, gospodarskega in kulturnega življenja nekega naroda.

Če to velja za velike narode, velja toliko bolj za slovenski narod in še bolj za našo manjšino. Le v kulturi in intelektual-

dalje na 2. strani ■

Zaradi novoletnega govora tržaškega župana

Slovenska skupnost zahteva preverjanje

Na strankinem sedežu v Trstu se je v torek, 20. t.m., sestal na prvi letošnji redni seji pokrajinski svet Slovenske skupnosti za Tržaško. Pokrajinska podtajnika Brezigar in Lokar sta poročala o trenutnem političnem položaju in posvetila največjo pozornost posledicam, ki jih je v slovenski javnosti v Trstu in med italijanskimi demokrati imel novoletni govor tržaškega župana v Rossettijevem gledališču, kjer je potrdil veljavnost zloglasnega verza, češ da se v Trstu govori le italijansko. S tem se je župan odkrito vključil v krog tistih ljudi in med tiste sile, ki si v zadnjih letih odločno prizadevajo, da Slovenci v Italiji ne bi bili zaščiteni in da jim država ne zane bi bili zaščiteni in da jim država ne bi zagotovila obstoja.

O tem vprašanju se je razvila živahna razprava na seji tržaškega občinskega sveta v petek, 16. t.m. Obširen poseg je imel tudi odbornik Ssk Lokar, ki je med drugim izjavil, da zahteva njegova politična skupina preverjanje v okviru sedanje večine v občinski upravi. Ssk namreč hoče čimprej ugotoviti, ali stranke v občinski koaliciji nameravajo spoštovati obveznosti, ki so jih bile sprejele glede problematike slovenske narodne manjšine. Na tej seji se je župan Staffieri skušal opravičiti in med drugim dejal, da s svojim novoletnim nastopom ni hotel žaliti Slovencev, ki da »vsi razumejo italijansko«, kot tudi ni hotel žaliti škofa Bellomija, ki je pri polnočnici v cerkvi sv. Justa v Trstu voščil za božične praznike tudi z nekaj besedami v slovenščini. Županova izvajanja niso zadovoljila predstavnika Ssk Lokarja, ki je zato napovedal zahtevo po preverjanju.

O tem kočljivem, a silno pomembnem vprašanju se je razvila obširna razprava, v katero so posegli številni člani pokrajinskega sveta. Na predlog deželnega svetovnega Štoke je pokrajinski svet soglasno odobril resolucijo, ki najprej »obžaluje dejstvo, da je tržaški župan Staffieri na novoletnem koncertu v Rossettijevi dvorani v Trstu izjavil, da se v našem mestu govori le italijanski jezik.« Pokrajinski svet Ssk obsoja takšne nacionalistične izjave — nadaljuje resolucija — in poziva župana Staffierija, naj jih povsem prekliče.« Pokrajinski svet »obvezuje izvršni odbor Ssk, da med preverjanjem med šestimi strankami v občinski koaliciji odločno zahteva, naj župan omenjena stališča preklicuje in obžaluje, da je prišlo do takšnega dogodka. Slovenska skupnost — zaključuje resolucija — vse to zahteva v skladu z glavnim ciljem, ki je in ostane globalna zaščita Slovencev v Italiji.«

O zadnjih dogodkih na Tržaškem je pred dnevi razpravljala tudi Izvršni odbor Slovenske kulturno - gospodarske zveze, ki je prav tako odobril posebno resolucijo. Ta med drugim poudarja, da SKGZ odločno obsoja dogajanja, ki »netijo šovinistično sovraštvo ter krepijo ozračje napetosti in nezaupanja med tukajšnjim prebivalstvom. Taka in podobna dejanja zaslužijo lahko samo dosleden odpor vse demokratične javnosti brez vsakršnega popuščanja ali omiljenih izjav, ki samo dajejo novega kisika nacionalističnim krogom, katerim so omogočene pozicije upravne oblasti le sredstvo za razpihovanje razdorov, ne pa resnega in odgovornega upravljanja v korist vseh državljanov.«

O vremenu nekoliko drugače

Slabo vreme je v zadnjih dneh zajelo tudi naše kraje. Prišel je mraz, prišla led in sneg in šole so bile zaprte in promet je bil spet težaven. Vrnila se je zima in to je dobro, kajti letni časi morajo imeti svoj tek in svoje značilnosti, kot je to v naravi sveta. Slabo vreme prinese tudi nekaj težav, predvsem za tiste, ki morajo po delovnih dolžnostih zapustiti svoje domove. Marsikje je slabo vreme povzročilo precej materialne škode. Tudi sol, ki jo uslužbenci uprave državnih cest trosijo po cestah, je

pravzaprav škodljiva, čeprav bi brez nje zelo težko vozili po marsikateri cesti. Naravoslovci namreč ugotavljajo, da sol prizadene rastlinstvo ob cestah. Celo to, kar koristi prometu, si lahko v nekem smislu razlagamo tudi kot škodo. Toliko, da opozorimo na relativnost pojmov, in na to, kaj je pravzaprav škoda.

Zanimivo pa je, kako sneženje vpliva na ljudi. Snežiti je sicer pri nas začelo že v soboto, 10., vendar ta sneg ni ostal. V ne-

nadaljevanje na 3. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 25. januarja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Pozor, črna marela« (Adam Bahdaj - Lučka Susič); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Nediški zvon; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 Glasbene skice; 14.45 Šport in glasba; 15.30 Športne novice; 17.00 Prenosi z naših prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 26. januarja, ob: 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Pričevanja o Tigru; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Liki iz naše preteklosti: Janko Furlan; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovs'a glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Pravljični vrtljak«; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladinski zbor iz Maribora; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 27. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Nediški zvon; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka - Prehrana in zdravje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 16.00 V znamenju Rdečega križa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: harmonikar Corrado Rojac v cerkvi sv. Martina v Dolini; 18.00 Samuel Beckett: »Čakajoč na Godota« (France Jamnik - Boris Kobal); 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 28. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Poti do branja; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Rastline: strupi ali zdravila? Notranja stiska in trda stvarnost sta kovali našega človeka in njegovo umetnost; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov v Kulturnem domu v Trstu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 Križem-kraži!; 16.00 Od Milij do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Harmonikar Corrado Rojac v cerkvi sv. Martina v Dolini; 18.00 Kulturni in družbeni odmevi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 29. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Od Milij do Devina; 8.40 Glasbeni mozaik; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Neš jezik (ponovitev) - Film, kultura, realnost; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroci in šola; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Bolgarski žeski komorni zbor »Polifonija« iz Sofije; 18.00 »Iz snežniških gozdov na balkanski jug«, spomini Alojza Zidarja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 30. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Na goriškem valu; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Spoznavajmo naš mali, ne idni svet - Ščedensko narečje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Naš jezik; 14.20 Ne prezirimo!; 15.00 V svetu filma; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 31. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Skupina »Gallus conso.ta« iz Trsta: flavtist Miloš Pahor, oboistka Irena Pahor, violinist Stefano Picotti, violist Stefano Carini, violončelistka Simona Slokar; 11.30 Beležka - »Čej so tiste stazice«, oddaja iz Kanalske doline; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Kaj je v vreči?«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Četrto meddeželno tekmovanje mladih violinistov v Fari ob Soči; 18.00 Dramska vetrovnica: Anton Petje: »Ivan Cankar: včeraj, danes in jutri!«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Položaj v Ekvadorju se izboljšuje

V Ekvadorju se je rešila kriza, ki je nastala zaradi ugrabitve predsednika Cordera. Uporni vojaki so ga izpustili, potem ko je obljubil, da bo dal osvoboditi njihovega idejnega voditelja generala Vargasa Pazzosa in da jih ne bo dal kaznovati zaradi upora.

Južnoameriškega državnika so zajeli kot talca, ko je obiskal letalsko oporišče Taura. Skupno z njim so uporni vojaki zajeli obrambnega ministra in poveljnike glavnih stanov pehote, letalstva in mornarice. Prišlo je do oboroženega spopada, ki je menda terjal dve življenji. Ranjencev je bilo 12.

Gen. Vargas Pazzos, ki so ga osvobodili, je že preteklega marca vodil vojaški upor proti predsedniku Corderu.

Opozicija, ki ima večino v parlamentu v Quitu, je sklenila, da skliče izredno za-

sedanje parlamenta, da oceni predsednikovo ravnanje v dramatični prigodi.

Predsednik Cordero je smel zapustiti letalsko oporišče Taura, šele potem ko je tam pristalo letalo, na katerem se je pripeljal general Vargas Pazzos. Od marca je bil v vojaškem zaporu.

—o—

MAGNAGO NA PRAZNIKU KOMUNISTIČNEGA TISKA

V Avstriji z zanimanjem komentirajo dejstvo, da je voditelj Južnotirolske ljudske stranke in predsednik bocenske pokrajine Silvius Magnago nastopil na Festivalu Unità na snegu, to je na prazniku komunističnega tiska v Moeni med Ladinci tridentinske pokrajine. Dnevnik iz Innsbrucka Tiroler Tageszeitung omenja, kako je bila Južnotirolska ljudska stranka v preteklosti oster nasprotnik komunistične partije, sami komunisti pa so dosledno nastopali proti zbiranju volilcev v etnični politični stranki.

Kaj torej pomeni Magnagov nastop na Festivalu Unità, se sprašuje omenjeni list. Na to člankar odgovarja, da je voditelj Južnotirolske ljudske stranke realistično vzel na znanje pomen komunistov spricho volivnega premika na desno med Italijani v Bocnu. Poleg tega je dal razumeti italijanskim vladnim strankam, da spoštuje podporo komunistov paketu manjšinskih pravic za južne Tirolce in njihovo nasprotovanje nacionalizmu.

ŠPORTNA NAGRADA PAPEŽU

Papež Janez Pavel II. je v nedeljo, 18. t.m., prejel športno nagrado in priznanje, kar se doslej ni primerilo še nobenemu poglavarju katoliške Cerkve. Nagrada se imenuje CONI - TG 3 - LAZIO, izročili pa so jo svetemu očetu predstavniki televizijskih časnikarjev iz deželnega uredništva RAI za deželo Lazio. To se je zgodilo med papeževim pastoralnim obiskom v rimski župniji svete Lucije.

ŠOLA MORA UČENCU DATI KAR NAJVEČ INFORMACIJ

■ nadaljevanje s 1. strani

nih sposobnostih lahko imamo tolikšen potencial, da lahko sami krojimo svojo usodo.

Tudi na ta dejstva bi morali pomisliti starši in šolniki, še posebej v teh dneh, ko se zaključuje predpisi v prve razrede. Vsi bi se morali zavedati, da je slovenska šola velika vrednota, velika investicija, za katero nam bodo nekega dne letošnji prvotolčki lahko hvaležni. Na to nas opozarja tudi lepak, ki ga je v preteklih dneh dal izobesiti Sindikat slovenske šole. Lepak opozarja starše v slovenščini in italijanščini na datum, ko poteče rok za predpis, in vsebuje vabilo: »STARŠI, želite svojemu otroku, da bo imel v šoli pestro, zanimivo in ustvarjalno življenje, da bo spoznaval lepoto slovenske in italijanske besede, da bo doživljal in vrednotil kulturno bogastvo obeh tu živeti narodov, da se bo razvijal v celovito osebnost? Pomislite na slovensko šolo.«

Huda zima tudi v Sloveniji

Val močnega sneženja, ki je prejšnji teden zajel vso Evropo, je zajel tudi Slovenijo, tokrat ne samo njenega osrednjega dela in hribovitih krajev, ampak tudi Primorje in Istro. Tako je npr. v Ljubljani zapadlo čez meter snega, prav tako tudi v Idriji, mnogi odročni kraji pa so bili več dni odrezani od sveta. Zdi se, da je to bil najbolj visok sneg po letu 1952, ko ga je prav tako zapadlo, kot je znano, v rekordnih količinah.

Stanje se je proti koncu tedna še posebej poslabšalo zlasti na Primorskem, saj so bila mesta Koper, Nova Gorica, Tolmin in Idrija v četrtek povsem odrezana od središča Slovenije oziroma Ljubljane. Tega dne so bile povsem pretrgane avtobusne povezave med temi kraji, tudi na železnici je prihajalo do velikanskih zamud, časniki in pošta niso dospeli. Primorske novice, ki bi morale iziti v petek, niso bile natisnjene, saj uredništvo ni moglo dostaviti materiala v Ljubljano, kjer se omenjeni list ti-

ska. Ljubljanska televizija je v petek zvečer pokazala krajšo reportažo iz kraja Banjšice v goriških Gorah, do koder so se plugi tega dne le prebili skozi ogromne količine snega in ta gorski kraj ponovno povezali z dolino.

Pri vseh teh ujmah sta jo razmeroma poceni odnesla dva študenta iz Ljubljane, ki sta odšla na turno smuko v območje Komne in Triglavskih jezer, a se do ponedeljka prejšnjega tedna nista vrnila domov in so domači zaprosili za reševalno akcijo. Skoraj cel teden se je skupina gorskih reševalcev skušala prebiti skozi gore svežega snega s Komne do koč pri Triglavskih jezerih, saj so domnevali, da sta se študenta zatekla v to gorsko postojanko. Vreme se je šele v petek toliko izboljšalo, da je helikopter Republiškega sekretariata za notranje zadeve lahko poletel nad najnižje od Triglavskih jezer, kjer stoji koč, in ugotovil, da sta študenta živa in zdrava.

dalje na 7. strani ■

Nov val stavk

Dne 19. t. m. so se začele razčlenjene stavke zdravnikov in živinozdravnikov javnega sektorja, ki bodo trajale do konca meseca in ki so jih proglasili avtonomni sindikati, da bi protestirali proti počasnosti pogajanj za obnovitev delovne pogodbe. 19. in 20. je zadevala stavka zdravnike v laboratorijih bolnišnic, uslužbenice krajevnih zdravstvenih enot in javne živinozdravnike. Slednje so marsikje oblastno poklicali na delovno mesto. V sredo in četrtek so stavkali kirurgi, v petek in soboto pa bodo stavkali zdravniki, ki delajo v oddelkih za splošno medicino in v specialističnih oddelkih, uslužbenci zdravstvenih direktij in skrbstveni zdravniki. Prihodnji teden bodo stavke sledile v istem redu.

Do 30. januarja bo vrsta stavk tudi v italijanskem šolstvu. To so skupno sklenili šolski sindikati zvez CGIL, CISL in UIL in avtonomni sindikat SNALS, ki tudi protestirajo proti zavlačevanju z novo delovno pogodbo. Od 19. do 21. januarja je stavkalo vodstveno, učno in neučno osebje šol vseh vrst in stopenj, in sicer prvo učno uro. Od 22. do 24. januarja bodo prvo šolsko uro stavkali neučni kadri. Od 26. do 29. januarja bodo po vseh šolah sindikalna zborovanja, 30. januarja pa bo splošna stavka z manifestacijo v Rimu.

Po sklenitvi okvirnega dogovora o novi delovni pogodbi zasebnega kovinarskega sektorja so odmevi skoraj povsod pozitivni. Sindikati bodo zdaj določili datume delavskih glasovanj o predlogu. V torek, 20. t. m., so se začela pogajanja za kovi-narje javnega sektorja.

Predstavitev Simčičeve knjige o Jakobu Ukmarju

Na zadnjem ponedeljkovem večeru v Društvu slovenskih izobražencev v Ulici Donizetti 3 v Trstu, so predstavili zgodovinsko monografijo prof. Tomaža Simčiča »Jakob Ukmar (1878-1971) — Sto let slovenstva in krščanstva na Tržaškem«, ki je izšla v letošnji knjižni zbirki Goriške Mohorjeve družbe.

O delu je spregovoril Marko Tavčar, ki je med drugim opozoril na dejstvo, da gre za knjigo, ki prvič zgodovinsko analizira razna vprašanja tržaške in primorske zgodovine. Tako je Simčič v tem delu prvič sistematično in natančno obdelal krščansko gibanje na Tržaškem na začetku tega stoletja. Gre za zanimivo temo, o kateri smo doslej malo vedeli, je pa očitno, da je gibanje odločilno vplivalo na družbeno in politično življenje v Trstu pred prvo svetovno vojno. Predstavlja nam med drugim vprašanje bogoslužnega jezika, ki je močno burilo duhove ne le v Ricmanjih, ampak lahko rečemo v vselovenskem prostoru itd.

Po prvi svetovni vojni se spremeni smer Ukmarjevega delovanja. Nič več ni aktivno angažiran v družbeno-političnem delu, ampak deluje kot nekakšen modrec in duhovni vodja med slovensko duhovščino, zbrano v Zboru svečnikov sv. Pavla, ki se z vsemi močmi skuša upirati raznarodovanju. V tem dramatičnem času fašistične strahovlade in nato vojne dobe se Ukmar spet kaže kot duhovnik in vodnik svojega naroda, ki zanj dela in hoče biti z njim, a obenem na vse tedanje dogajanje gleda s stališča vere in katoliške morale. V tem smislu moramo namreč tudi razumeti njegovo delovanje. Ukmar ni bil politik. S politiko se ni hotel ukvarjati, jas-

no pa je, da so nekatere njegove besede, pridige, spomenice in posegi imeli tudi politični pomen. Na dan je prišel Ukmarjev legalizem in integralizem, vendar istočasno tudi dejstvo, da je bil sicer poslušen avtoriteti, ne pa nanjo suženjsko vezan. V vodilo mu je bila le vest. V tem ključu moramo tudi gledati na odnos med Ukmarjem in Santinom, še posebej po tragičnih dogodkih v Lanišču, ko je Ukmar doživel poskus umora, ki je bil gotovo politična zadeva.

Ukmar je torej v nekem smislu bil Tomažu Simčiču vodilo, da je ob prikazovanju in analizi njegovega delovanja in življenja, postavil tudi tedanje čase, tedanje politične dogodke in odmeve, ki so jih ti dogodki imeli v širšem smislu.

V določenem trenutku se je Ukmar verjetno zavedel, da je nemočen pred vedno večjim vplivom, ki ga je imela levica med slovenskim in hrvaškim ljudstvom. Natančno se je zavedal, kam vodijo medvojni dogodki in nastop komunizma, vendar ni znal dobiti neke stvarne rešitve. Na vse je gledal s stališča vere. Prav zato, da bi ubranil in zamašil vedno večje »luknje«, ki so nastajale v povojnem verskem življenju na Primorskem, se je v zadnji dobi svojega življenja posvetil pisanju temeljitih teoloških razprav in razmišljanj, še vedno pa je s pisanjem raznih spomenic posegal tudi v javno življenje v Cerkvi in posredno v politične dogodke.

Delo Tomaža Simčiča nam sicer predstavlja tega velikega primorskega duhovnika, vendar nas istočasno spremlja skozi družbene in politične probleme časa, v katerem je Jakob Ukmar živel. Da je to ena temeljnih študij o tržaški polpretekli zgodovini, priča bogata bibliografija in drugi viri, iz katerih je Simčič črpal gradivo za to knjigo. Pregledal je 10 arhivov, 41 enot periodičnega tiska, nad 200 knjig, člankov in esejev o Jakobu Ukmarju in njegovem času.

O tem kako je knjiga nastala, je kratko spregovoril avtor, ki se je zahvalil Dušanu Jakominu za pomoč pri zbiranju gradiva in vsem ostalim, ki so tako ali drugače bili zraven pri delu. Sledila je zanimiva debata, ki je predvsem bila usmerjena v osvetlitev dogodkov v Lanišču, odnosu do Santina in prvih povojnih let na Tržaškem.

Vsekakor je bil to zanimiv večer, ki je glede na pomemben publicistični dogodek imel tudi svojo zgodovinsko informativno vlogo. Mogoče bo koga izmed številnih mladih, ki so se udeležili večera, spodbudil k branju in poglobljanju tega obdobja slovenske zgodovine na Tržaškem.

—o—

KARDINAL GLEMP PRI PAPEŽU

Papež Janez Pavel II. je 19. t. m. v Vatikanu sprejel na zasebni avdienci poljskega primasa kardinala Glempa. Uradno ni znano, o čem sta se pogovarjala, logično pa je moč sklepati, da je tekla beseda predvsem o odnosih med Cerkvijo in režimom na Poljskem. Tema je aktualna in sveža, saj se je papež o istih problemih v minulih dneh pogovarjal s poljskim voditeljem generalom Jaruzelskim, ki je bil na uradnem obisku v Italiji in se je zglasil tudi v Vatikanu.

Papež je sprejel tudi monsinjorja Colasuonna, apostolskega nuncija za posebne naloge in še zlasti za odnose med svetim sedežem in vzhodnoevropskimi državami.

Medjugorski dogodki pred jugoslovanskimi škofi

Ljubljanski tednik Družina objavlja v zadnji številki važno sporočilo jugoslovanske škofovske konference o medjugorski problematiki. Besedilo je čisto korektno prevedeno v slovenščino. Ker pa dosedanje izkušnje pravijo, da je vsaki uradni besedi o Medjugorju sledilo po vseh deželah toliko različnih tolmačenj, kolikor je bilo komentatorjev, hočemo tu za naše bralce objaviti naš lastni, namenoma čim bolj dobesedni, čeprav morda suženjski, prevod hrvaškega izvirnika, kakršen je v svoji logiki in v svoji jasnosti, a tudi v svojem precej trdem in šolskem slogu. Slovenisti naj razumejo naše razloge! V prihodnji številki bomo o sporočilu objavili daljši komentar.

»V skladu s kanoničnimi predpisi, ki se nanašajo na problem presojanja domnevnih prikazovanj in zasebnih razodetij, je diecezanska komisija, ustanovljena v ta namen od mostarskega škofa, krajevnega ordinarija, izvedla raziskovanje o dogodkih v Medjugorju.

Med raziskovanjem se je pokazalo, da dogajanja, za katera gre, daleč presegajo meje same škofije. Zaradi tega se je v smislu omenjenih predpisov pokazalo za primerno, da se delo nadaljuje na ravni Škofovske konference in da se v ta namen ustanovi nova komisija.

Kongregacija za verski nauk je bila o tem obveščena. Izrazila je svoje priznanje delu, ki ga je izvršila diecezanska komisija pod odgovornostjo krajevnega ordinarija, in podprla pobudo, da se to delo nadaljuje na ravni vsedravnih škofovskih ustanov.

Zaradi tega Škofovska konferenca Jugoslavije ustanavlja komisijo, da bi nadaljevala raziskovanje medjugorskih dogodkov. V pričakovanju rezultatov delovanja komisije in sodbe Cerkve naj pastirji in verniki spoštujejo stališče tradicionalne modrosti za take okoliščine. Zaradi tega ni dovoljeno organiziranje romanj ali drugih manifestacij, motiviranih z nadnaravnim značajem, ki bi se pripisoval medjugorskim dogajanjem. Marijanska pobožnost, ki je zakonita in od Cerkve pripočena, mora biti v skladu z navodili cerkvenega učiteljstva in zlasti z navodili Apostolske spodbude Marialis Cultus z dne 2. februarja 1974. (Glej Acta Apostolicae Sedis, 66, 1974, str. 113-168).

Zagreb, 9. januarja 1987.

Franjo kardinal Kuharić,
predsednik ŠKJ
Pavao Žanić,
škof mostarski

Prejeli smo

Slovensko kulturno društvo Tabor z Opčin nam je poslalo v objavo tole pismo:

Spoštovani gospod
GIULIO STAFFIERI
tržaški župan

v vednost:

odborniku za javna dela
arh. Dariju JAGODICU
predsednici rajonskega sveta za vzhodni Kras
Animariji KALC

Dne 13. oktobra 1986 smo Vam v imenu vaških organizacij dostavili pismo in prosili za jasen in konkreten odgovor glede perečega in še vedno nerešenega problema openskega pokopališča. O tej tako človeški potrebi, ki zanima vse prebivalstvo Opčin, od Banov in Ferlugov, je bilo od leta 1970 dalje še preveč predvolilne retorike in neizpoljenih obljub s strani dosedanjih občinskih uprav.

Odgovor še vedno pričakujemo!

Dne 15. oktobra 1986 je odbornik za javna dela arh. Darij Jagodic obljubil članom rajonskega sveta za vzhodni Kras, da se bodo dela za razširitev openskega pokopališča začela v roku 3 (treh) mesecev.

Danes ugotavljamo, da se prav nič ni premaknilo z mrtve točke. Gospod župan, kje je vzrok?

O tem problemu smo seznanili predsednico rajonskega sveta Anomarijo Kalc in jo zaprosili, da bi se rajonski svet še naprej vsestransko zavzemal za ureditev pokopališča in za druge važne vaše probleme ter zahteval od župana, da bi se udeležil javnega sestanka na Opčinah s prizadetim prebivalstvom.

V pričakovanju čimprejšnjega odgovora, Vas pozdravljamo.

za vaše organizacije
Opčine - Bani - Ferlugi
SKD Tabor - Opčine
R. Vremec

19.1.1987

Za avtonomijo tovarne

Tovarna motorjev in generatorjev Isotta Fraschini, ki v tržaški industrijski coni zaposluje 300 delavcev in 100 uradnikov, še vedno nima jasnih perspektiv, ker poldržavna družba Fincantieri še vedno ni objavila obljubljenega načrta o razvijanju proizvodnje Dieslovih motorjev. Tako niso utihnile govorice o možni združitvi s Tovarno velikih motorjev ali o drugačnih načrtih, ki bi utegnili ohromiti njeno sedanjo zdravo rast in izničiti učinke kar 8 milijardnih naložb za posodobitve naprav, ki se te tedne dokončujejo. Ohraniti je treba avtonomijo tovarne in jo še okrepiti.

To je bilo osrednje sporočilo tovarniškega sveta, ki je že 13. decembra priredil tiskovno konferenco o tovarni Isotta Fraschini, bivši tovarni VM, dne 19. t.m. pa je v obrate povabil predstavnike deželniških političnih sil. Vabilu so se odzvali senatorka Grbčeva, poslanec Cuffaro in Jure Canciani za komunistično partijo, Richetti za Krščansko demokracijo, Deo Rossi za Listo za Trst, Jevnikar za Slovensko skupnost in Perelli za socialistično stranko. Pred razgovorom s sindikalisti je ravnatelj tovarne inž. Marchetti prikazal gostom položaj in proizvodnjo Isotte Fraschini ter vodil podroben ogled delovnih prostorov.

O vremenu nekoliko drugače

■ nadaljevanje s 1. strani

deljo zjutraj pa je bila že vsa pokrajina bela in burja je nosila snežinke, da je bilo vse ozračje nekam čudno gluho in se je slišalo samo pihanje burje. Kljub zavesti, da s snegom pridejo najrazličnejše težave, je vseeno ta prvi letošnji sneg vplival pomirjevalno. Ljudje so ostajali v glavnem na svojih domovih, sicer z zaskrbljenostjo gledali na ceste in poslušali vremenska poročila, vendar v prijetnem počutju. Sneg

V cerkvi v Nabrežini bo v nedeljo, 25. januarja ob 16. uri

BOŽIČNICA

Nastopi skupina Gallus Consort iz Trsta z božičnimi pesmimi v več jezikih. Govor prof. Lučane Budal. Podeljene bodo nagrade za jaslice.

namreč navdihuje in vabi k premišljevanju in spominjanju tudi na stvari, ki jih ob navadnih dneh preženeta delo in skrb. Vzdušje se je nekoliko pokvarilo v ponedeljek, ker so ljudje morali na delovna mesta. Isti ponedeljek pa je dijakom in učencem prinesel veselje ob nepričakovanih zimskih počitnicah.

Prav posebno prijetno vzdušje pa je letošnji mrz prinesel v soboto, 17. t.m. zvečer. Doma smo namreč ostali brez luči. Močna burja je pretrgala vod, ki gre od električnega droga do naše hiše. Le prvi trenutek, ko nisem opazil luči, ki bi svetila skozi polkna, sem bil za trenutek negotov, kaj se dogaja pri nas, vendar me je prav kmalu v hiši sprejela topla svetloba goreče sveče. Tata je ob malem tranzistorju poslušal večerna poročila, mama je pripravljala polento — pri nas še vedno kurimo na drva — sestra pa je bila v »kambrci« in nekaj brala pri sveči. Prvi trenutek mi je spontano prišlo vprašanje, da če so obvestili podjetje NEL, ko pa so mi rekli, da ne, se nisem sekiral. »Bomo jutri«, je rekla mama, in s tem je bilo vprašanje rešeno.

Noč brez električne svetlobe! Kako čudno se to sliši in sprejme, še posebej za našo, mlajšo generacijo, ki je zrasla in živi ob in z električnimi stroji, ki si sploh ne more predstavljati drugačne osvetlitve prostorov, kot z elektriko. V nekem smislu je bilo to doživetje, ki me je seznanilo z občut-

BOŽIČNI KONCERT

Zveza slovenskih cerkvenih pevskih zborov iz Trsta je imela svoj prvi letošnji koncert v nedeljo, 18. t.m., v ljubljanskih Mostah. Z božičnimi pesmimi je nastopil zbor mladih pod vodstvom Aleksandre Pertot ter ob orgelski spremljavi Andreja Pegana. Spored je povezoval Marijan Kravos. V prvem delu je zbor pel stare ljudske božične pesmi, v drugem pa umetne.

Tradicionalni koncert slovenskih božičnih pesmi v tržaški stolnici pa bo v nedeljo, 25. t. m., ob 16. uri. Preteklo nedeljo so ga bili zaradi slabega vremena odložili.

ki, ki so mi bili doslej neznani. Tudi brez električne svetilke je mogoče pisati in brati, tudi brez elektrike gre življenje naprej. Predvsem je zanimivo, kako se izostrijo čutila. Recimo sluh. Brez elektrike ni bilo televizije, ki je navadno vedno prižgana med večerjo in po njej, da spremljamo večerna poročila. Tokrat je bilo končno tiho in lepo je bilo doživeti večerjo ob pogovorih, čeprav vsakdanjih in nepomembnih. Po dolgem času smo pri nas slišali tišino ob večerji in že dolgo mi polenta ni tako teknila kot ob tisti sveči, ki je gorela na poveznjenem loncu, da je svetila bolj na široko. Slišati je bilo burjo, ki je z vso silo pihala in muzikaličnost njenega zavijanja. Prav posebno prijetno se mi je zdelo, jo poslušati in biti istočasno na gorkem. Prijetno počutje sitosti in toplote je namreč ustvarilo čudovito ugodje, ki ga je topla svetloba sveče le še povečala.

Predolgo bi šlo, ko bi opisoval misli in občutke tega sobotnega večera brez električnega toka. Naj za konec le rečem, da sem hvaležen letošnji zimi, da mi je prinesla tudi to doživetje. Naslednjega dne smo res telefonirali na ENEL. Prišli so okrog poldne in popravili napeljavo. Spet smo imeli luč, spet je bil vključen hladilnik, spet je delovala televizija in sestra je poslušala radio v svoji sobi. Rdeča črta na števcu je spet hitela okrog svoje osi in štele porabljene kilovate. Spet smo se vrnili v sedanji čas, ki ga zima in sneg zbegata, ker ne more hitro in učinkovito po svojih opravkih. A vendar je bilo lepo ob sveči.

Padaj, padaj beli sneg ...

Marko Tavčar

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 26. januarja, predstavitev knjige Pietra Zovatta »Trst med humanizmom in religioznostjo«. Delo bo predstavil prof. Fulvio Salimbeni. Začetek ob 20.30.

SEMINAR ZA ITALIJANSKE ŠOLNIKE IN DIJAKE

V Kopru se je v ponedeljek, 19. t.m., pričel seminar italijanskega jezika in kulture, ki ga prireja koprška enota Zavoda za šolstvo in urad italijanskega ministrstva za zunanje zadeve iz Trsta. Odprtja 26. seminarja se je udeležil tudi vladni komisar za Furlanijo Julijsko krajino, prefekt De Felice. O pomembnosti pobude je spregovoril tudi predsednik zavoda za šolstvo Republike Slovenije Peter Winkler. Častni gost letošnjega seminarja je profesor Claudio Magris, ki je spregovoril o lastnih izkušnjah pisatelja in esejista. Dne 19. t.m. se je začel tudi delovni del seminarja, na katerem predavajo profesorji Guagnini, Rotteri Salimbeni, Spadaro, Montenegro in filmski kritik Codelli.

Pregled slovenske filmske in televizijske ustvarjalnosti

V Kulturnem domu v Gorici se je v torek, 20. t.m. začel 2. Film Video Monitor, ki ga prireja Kinoateljje iz Gorice ob sodelovanju Zveze slovenskih kulturnih društev, Viba Filma, Radiotelevizije Ljubljana in East West Film Instituta. Na slavnostni otvoritvi sta spregovorila slovenski minister za kulturo Vladimir Kavčič in predsednik goriške pokrajine Silvio Cumpeta. Nato je bil na sporedu film o Primožu Trubarju z naslovom Heretik.

2. Film Video Monitor je nekakšna revija slovenske filmske ustvarjalnosti v letu 1986 in hkrati izbor lanskih slovenskih

televizijskih del. V predstavitvenem katalogu predsednik Kinoateljjeja iz Gorice, prof. Darko Bratina, med drugim pravi, da ima ta prireditev predvsem namen prispevati k boljšemu medsebojnemu poznavanju, kar je pogoj za boljše sožitje. Film in televizija sta med raznovrstnimi oblikami komunikacije, pristavlja Bratina, tisti vrsti, ki kot nekakšno okno odpirata oziroma odražata neposreden pogled v to, kar se dogaja znotraj neke družbe. To velja tudi za Slovence v Evropi, ki so se uveljavljali kot narodna država z lastno jezikovno in kulturno identiteto in kot zanimiv zgodovinski subjekt sredi Evrope. Slovenci se kljub zgodovinsko-političnim oviram, ki jih ne gre podcenjevati, nadaljuje Darko Bratina, istovetijo po skupnem kulturnem prostoru, ki je enotno zaznavan in odziven to stran in onstran državnih mej, istočasno pa vztrajajo pri zavzemanju za aktivno in-

ZAŠČITNI UKREPI PRED HUDO BOLEZNIJO

Deželni odbornik za zdravstvo Renzulli je te dni v Vidmu vodil sestanek, ki je bil posvečen ukrepom za zaščito pred kužno boleznijo pridobljene imunske-neodzivnosti - AIDS. Sestanka so se udeležili izvedenci Krajevnih zdravstvenih enot, bolnišnic in drugih zdravstvenih organov iz celotne dežele. Prisotni so bili tudi novoizvoljeni predsedniki Krajevnih zdravstvenih enot. Akcijo bo usklajeval profesor Tirelli z onkološkega središča v Avianu, za ugotovljene bolezenske primere pa bo bolnišniško skrbel oddelek za kužne bolezni pri Sveti Mariji Magdaleni v Trstu. Uresničili bodo najširšo informacijsko akcijo, ki bo usmerjena še zlasti najbolj izpostavljenim osebam, in sicer zasvojenim z mamili, homoseksualcem in tudi delavcem in tehnikom, ki so zaposleni na območjih Afrike in Južne Amerike, kjer je AIDS že endemično razširjen. O vprašanju AIDS-a bodo izvedli tudi po šolah obsežno informacijsko akcijo.

Slovenski mladinski Rekreativni kulturni klub vabi na predstavitev knjige »Soba 150« Jurija Paljka in Davorina Devetaka, ki bo v četrtek, 29. januarja, ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici.

tegracijo in kulturne izmenjave v različnih narodnostno mešanih realnostih, zavedajoč se, da na ta način opravljajo funkcijo mostu med slovanskim, germanskim in romanskim svetom. V tej perspektivi se v Gorici nudi ne samo priložnost za spoznavanje in preverjanje današnjega slovenskega filma in televizije, ampak tudi za soočanje s kompleksno slovensko sodobnostjo, ki je kljub bližini oziroma prepletanju z

nadaljevanje na 7. strani ■

Iz delovanja deželne Slovenske skupnosti

Prvo letošnje redno sejo je deželno tajništvo Slovenske skupnosti imelo 17. januarja, ravno na 40. obletnico datuma, ki velja za uradni začetek samostojnega političnega nastopanja Slovencev v sedanjih mejah Italije po drugi svetovni vojni. Dne 17. januarja 1947 je bil namreč v Gorici ustanovni občni zbor Slovenske demokratske zveze. Pomembne obletnice se je v uvodnem poročilu spomnil deželni tajnik Ivo Jevnikar, ki se je še poklonil spomnu glasbenika in narodnega delavca Lojzeta Bratuža, ki je pred 50 leti v teh dneh prestajal svoje mučeništvo. Deželno tajništvo Ssk je sklenilo, da se Lojzeta Bratuža, ki je doživel 16. februarja 1937, in pogumne dejanja svojih predhodnikov v samostojnem manjšinskem političnem nastopanju spomni s posebno manifestacijo.

Seja je bila posvečena pregledu zadnjih dogodkov od konca preverjanja deželne večine sredi decembra do nastopa predstavnikov Ssk na novoletnem sprejemu v Ljubljani in od sprotnega političnega in organizacijskega dela do zadnjih dogodkov, ki so vzbudili zaskrbljenost na Tržaškem in Goriškem. To je novo netenje na-

rodnostne mržnje z napadi na tržaškega škofa zaradi pravičnega odnosa do Slovencev in z žaljivim izpadom tržaškega župana Staffierija. Njegova razlaga govora na novoletnem koncertu v gledališču Rossetti na zadnji seji tržaškega občinskega sveta ni zadovoljila Slovenske skupnosti, zato je tržaško pokrajinsko vodstvo preko občinskega odbornika prof. Aleša Lokarja zahtevalo preverjanje v upravni koaliciji, da se ugotovi resničen odnos do naših življenjskih vprašanj pri vseh strankah zaveznitva. Na Goriškem pa Slovenska skupnost obsoja odstopanje sovojenjske občinske uprave glede ohranjanja našega življenjskega prostora.

Obširna razprava je bila nato posvečena finančnemu, upravnemu in seveda kulturnemu položaju Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, pripravi na obisk deželne vodstva Ssk pri Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije in na obisk, ki ga bo v naših krajih opravilo februarja predstavništvo Narodnega sveta koroških Slovencev.

V razpravo je poseglo okoli 15 prisotnih. Seja je bila v Trstu.

NOVICE

EVRORAKETE IN »OPCIJA NIČ«

Atlantsko zavezništvo je za to, da se zmanjša oborožitev, glavno pa je to, da se doseže ravnovesje sil med vzhodnim in zahodnim taborom. Tako je izjavil zahodnonemški general Wolfgang Altenburg, predsednik vojaškega odbora Atlantske zveze, preden je prišel na uradni obisk v Italijo. General je naglasil, da bi bila izvedljiva in zaželena tudi tako imenovana »opcija nič«, to je odstranitev vseh evro-raket z naše celine. To pa bi bilo možno narediti le pod pogojem, da bi ne bilo neravnovesij v oborožitvi na nižjih stopnjah. Mišljene so tako imenovane kratke rakete in pa konvencionalna oborožitev. V obeh teh primerih pa obstaja neravnovesje, in sicer v prid sovjetskega tabora in torej v škodo zahodnega.

General Altenburg je dalje poudaril, da ima Atlantsko zavezništvo trojni cilj: preprečiti vojno, ohranjevati svobodo in ščititi demokracijo. Za doseg tega cilja pa je potrebna gotovost, da je moč preprečiti konflikte katere koli vrste. Ne zadošča torej ravnovesje na najvišji vojaški stopnji, to je v pogledu evroraket, marveč tudi na obeh že navedenih nižjih stopnjah. Vsakršno zmanjševanje oborožitve je zato možno le, če je prej doseženo vsestransko ravnovesje v enem in drugem taboru. Šele v takih pogojih je razoroževanje možno in seveda tudi zaželeno — je dodal general Altenburg.

VRNILI SO MU POTNI LIST

Jugoslovanske oblasti so danes vrnile potni list Milovanu Djilasu, vodilni osebnosti domače disidence. Vrnitev potnega lista ni vezana na kak pogoj in Djilas lahko poslej spet svobodno potuje v tujino in se po želji vrne domov. Djilasu so odvzeli potni list leta 1970, ko je zunaj Jugoslavije objavil knjigo z naslovom »Nepopolna družba«. Pisec je v njej radikalno podvomil nad marksistično ideologijo in poudaril, da se človekova narava ne more podrediti namišljenim idealnim modelom.

Milovan Djilas je bil v vojnih in prvih povojnih letih sooblikovalec sedanjega jugoslovanskega sistema in je nekaj časa veljal celo za možnega Titovega dediča in naslednika. V 50 letih pa je začel kritično ocenjevati domače dogajanja in se je tako znašel med nasprotniki režima. Svoja spoznanja je objavljval že doma, kasneje pa predvsem v tujini, kjer je vzbudila svetovno senzacijo njegova knjiga »Novi razred«.

POLITIČNE VOLITVE V ZAHODNI NEMČIJI

Zahodnonemško časopisje v svojih napovedih o izidih parlamentarnih volitev, ki bodo v nedeljo, 25. t.m., vztrajno ponavlja mnenje, da bodo z veliko prednostjo nad socialnimi demokrati dosegli prvo mesto krščanski demokrati kanclerja Kohla. Po napovedih naj bi prejeli 48% glasov. Socialnim demokratom prisojajo napovedi 36 odstotkov, po 8% pa liberalcem in pa »zelelem«. Socialnodemokrati kandidat za kanclersko mesto Rau v svojih nastopih kljub vsemu kaže velik optimizem. V volilni kampanji napada krščanske demokrate predvsem na področju zunanje politike.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Kulturna odjuga v Sovjetski zvezi?

Med številnimi znaki, ki kažejo, da se v Sovjetski zvezi odločajo za drugačne poglede na oporečništvo in vlogo kulture, je tudi novica, da bo v kratkem v Moskvi izšel Pasternakov roman »Doktor Živago«. Knjiga je prvič izšla v italijanščini pred 30 leti in je takoj vzbudila velike ideološke polemike tudi med levimi krogi na Zahodu. V domovini Borisa Pasternaka pa je bila knjiga sploh prepovedano čtivo. Novica, da je osrednja sovjetska kulturna revija »Literarnaja Gazeta« pred nekaj dnevi objavila recenzijo romana in da je predsednik Sovjetskega sklada za kulturo, akademik Ligačov prosil, da bi roman smeli objaviti tudi v Sovjetski zvezi, je seveda ponovno oživila govornice o Pasternaku, njegovem romanu in dejstvu, da ta ni smel iziti v domovini.

Prve polemike v tem smislu so se namreč začele že ob izidu v Italiji leta 1957, vendar je vsa stvar dobila velik mednarodni kulturni in politični poudarek predvsem leta 1960, ko je Boris Pasternak odklonil, zaradi političnih pritiskov, Nobelovo nagrado za književnost. Roman »Doktor Živago« je tedaj postal nekakšen simbol knjige, ki ima in opravlja ne le svojo kulturno in umetniško vlogo, ampak lahko vpliva tudi na družbeno stanje in politične odločitve.

Sovjetska oblast in tudi nekateri zahodni levi krogi so namreč v delu videli skrito nevarnost. Pasternak je v Doktorju Živagu poustvaril določeno obdobje sovjetske zgodovine, predvsem s slikanjem dvomov in osebne stiske junaka samega, takega pisanja pa tedanja sovjetska oblast ni mogla sprejeti. To je imelo svoj odmev tudi na Zahodu, saj so roman začeli brati in ocenjevati predvsem v političnem ključu. Ne glede na ta ideološka tolmačenja, ki so za tisto obdobje »hladne vojne« bila lahko razumljiva, je Pasternakovo delo nedvomno vzdržalo tudi umetniško kritiko. To potrjuje samo dejstvo, da je roman tudi v današnjem času ena najbolj prodanih knjig na Zahodu. Tako je v Italiji do leta 1984 bilo prodanih 800.000 izvodov, v Franciji pa 900.000 izvodov.

Iz Sovjetske zveze pa prihaja tudi vest, da se je s posmrtno rehabilitacijo Pasternaka in njegovega najboljšega romana začela doba drugačnega gledanja na umetnost in književnost. O tem smemo sklepati ob novici, da je bil ustanovljen Odbor za Pasternakovo literarno zapuščino. Predsednik tega Odbora, pesnik Andrej Voznesenski, napoveduje, da bodo v doglednem času izšla tudi dela drugih pisateljev in pesnikov, ki so bili doslej v nemilosti pri sovjetskih oblasteh in so bila njihova dela prepovedana. Med najbolj znanimi ustvarjalci, katerim se obeta »rehabilitacija«, so: Ana Ahmatova, Gumiljov, Nabokov in Platonov. Pesnika Voznesenski in Evtušenko pa naj bi se na zadnjem zasedanju sovjetskih pisateljev bila zavzela tudi za še živeče ustvarjalce, ki doslej niso doživeli javnega izida nekaterih svojih del v domovini. Številna dela raznih pisateljev so bila namreč prepovedana. Med temi vlada največje pričakovanje za povest »Dekle mojih sanj« pisatelja Okužava, ki opisuje svoje srečanje z materjo, ko se je ta vrnila iz desetletnega bivanja v sovjetskem koncentracijskem taborišču. Veliko pričakovanje pa je tudi za roman pisatelja Ribakova »Otroci Arbata«, v katerem je pisatelj poustvaril enega najbolj jedkih in kritičnih opisov Stalina in njegove dobe. Ob teh še več drugih del čaka na prvo objavo v Sovjetski zvezi, čeprav so bila napisana že pred desetletji in so ob izidu v tujini povsod doživela velika priznanja. V nekaterih primerih pa gre sploh za prvo izdajo v svetovnem merilu.

Številni kulturni delavci in politični opazovalci se sprašujejo, če bo ta pozitiven trenutek v zgodovini Sovjetske zveze tudi trajal. Splošno mnenje je, da je sovjetski voditelj Mihail Gorbačov odločen, da uvede v vso sovjetsko družbo določeno demokratizacijo. Do tega mora priti, če hoče rešiti tudi ostale številne in zelo pereče politične, družbene in gospodarske probleme Sovjetske zveze. Je sklep o objavi Pasternakovega romana »Doktor Živago« tista lastovica, ki napoveduje pomlad?

KNJIGE O MEDJUGORJU

Znana graška založba Styria, ki v okviru svojih programov izdaja tudi strokovne knjige s področja religije, bo prihodnje pomlad natisnila že četrto knjigo, ki se ukvarja s fenomenom Medjugorja, majhnega kraja v Hercegovini, znane po čudežnih prikazovanjih Device Marije.

Izjemne odmevnosti je bila deležna zlasti prva knjiga »Medjugorje« avtorjev Hummerja in Jungwirtha, ki je bila doslej prevedena v številne tuje jezike, med drugim v slovenščino ter hrvaščino. Izmed omenjenih štirih del velja opozoriti še na knjigo Medicinske raziskave v Medjugorju, ki na poglobljen strokovni način raziskuje paranormalne pojave v zvezi s takoimeno imenovanim čudežem.

Ne da bi se spuščali v podrobne ocene teh knjig, velja pa omeniti, da je postalo Medjugorje v zadnjih petih letih prava božja pot za vernike z vsega sveta. Okoli šest milijonov ljudi, predvsem tujcev, med njimi je daleč največ Italijanov, je obiskalo ta kraj, ki mu pravijo jugoslovanski Lurd.

Ni letovišča v Jugoslaviji, ki si prizadeva postati obljudbena turistična dežela, ki bi se lahko pohvalilo s tolikšnim obiskom. Invazijo religioznih turistov, med katerimi je gotovo tudi veliko radovednežev, so v največji možni meri izkoristili privatniki, državna podjetja, hoteli in restavracije so zavoljo ideoloških razlogov zamudila to enkratno priložnost.

Kaže, da se je v zadnjem času spremenil odnos do medjugorskega turizma, saj zdaj že uradne jugoslovanske turistične agencije organizirajo izlete v Medjugorje. Držijo se pač stare ljudske modrosti, da denar ne smrti, devize pa celo zelo dobro dišijo ...

Jugoslovanske založbe pa so verjetno zamudile priložnost, da bi s tematiko Medjugorja pridrle na svetovni knjižni trg. Ideološka usmerjenost je še vedno zelo prisotna povsod, pa čeprav je v turizmu, založniški dejavnosti in zlasti na gospodarskem področju sploh ne bi smeli preveč resno upoštevati.

Z. P.

Molitveno srečanje mladih v Londonu

»Odgovorni smo za bodočnost človeštva, živeti moramo po evangeliju, delajmo za mir na svetu; ko boste prišli domov, je vaša naloga, da nadaljujete začrtano pot, ki smo si jo zastavili v teh dneh skupnega življenja«; to so bile besede in obenem voščila za leto 1987, ki jih je izrekel zadnji dan romanja brat Roger, član taizejske skupnosti.

Letos smo mladi iz vse Evrope (okoli petindvajsetisoč) romali v London, kjer je od 28. do 2. januarja potekalo molitveno srečanje sprave in miru. Slovenska mladina (okoli 1500) je začela to srečanje z mašo pri frančiškanih ob Tromostovju v Ljubljani. Maša — bila je v nedeljo zvečer ob enaindvajseti uri — je bila številno obiskovana. Vodil jo je nadškof Alojzij Šuštar. Čez noč so z Brnika vozila posebna letala v London. Ko smo dospeli v glavno mesto Velike Britanije, smo se kar začudili vremenu. O snegu ne duha ne sluha, v naših srcih se je prebujala pomlad, marsikateri od nas se je spraševal, v čem bo bistvo tega noveoletnega srečanja, med nami je vladalo veliko zanimanje. V ponedeljek smo po dolgem čakanju na vozovnice za podzemsko železnico, na kartončke za hrano, končno dobili tudi prenočišče po družinah, šolah, zavodih ali domovih. Ponedeljek je bil tudi edini dan za podrobnejše ogled muzejev, galerij, trgovin (National Gallery, British Museum). Zvečer smo se zbrali v katedrali sv. Pavla, kjer je bil določen kraj za skupne molitve Slovencev, Hrvatov, Nemcev in Angležev. Katedrala, kljub svoji velikosti, ni mogla sprejeti petindvajsetisoč mladih ljudi, zato so se druge skupine (Francozi, Italijani in Španci) zbirale k opoldanski in večerni molitvi še v Westminsteri katedrali in opatiji.

Opoldanske in večerne molitve v treh katedralah so bile višek noveoletnega srečanja. Ob začetku skupnih molitev smo vedno peli kanone (Magnifikat, Ubi caritas, Aleluja), taizejske pesmi, ki so nas vodile k zbranosti. Po osebni molitvi in zahvali za preživeli dan, so se v močni katedrali zaslišale globoke besede brata Rogerja, ki nas je vsak večer, obkrožen z otroki vseh narodnosti, spomnil na pomen romanja in miru v svetu, na naše družine in o pomenu sprave. Ob češčenju križa, prepevanju kanonov, tibi molitvi, smo dan za dnem zapuščali katedralo polni upanja v jutri.

Zjutraj oziroma popoldne smo imeli po raznih skupinah branje Taizejskih pisem, obiskali smo ostarele ljudi in seveda imeli veliko priložnosti za spoznanje mladih iz vse Evrope.

Torkovo in naslednje popoldne je bilo namenjeno srečanju vseh Slovencev z namenom, da bi se poučili, kako nadaljevati molitev doma.

Silvestrov večer smo preživeli v molitvi po raznih skupinah potem pa v zabavi, skupnem veselju in petju pesmi. Naslednji dan smo imeli mašo, potem pa kosilo po družinah, kjer smo spali.

Na žalost se je tudi šest dni bivanja v Londonu bližalo koncu, a priče smo bili velikemu svetovnemu mirovnemu dogodku. Ko smo se z letalom bližali Brniku, sem se s skupino zamejskih mladincev — skavtov iz Tržaške in Goriške — pogovarjal, kako bi bilo lepo, če bi nas bilo v Londonu vsaj še nekaj več. Od romanja smo namreč veliko odnesli in naša naloga je sedaj tu nadaljevati, kar smo si začrtali.

Ko smo srečno pristali na slovenska tla, sem od enega fanta zaslišal znane Gregorčičeve verzice: »Tu rod je moj, tu moj je kraj ...«.

Matjaž Terčič

PREGLED SLOVENSKE FILMSKE IN TELEVIZIJSKE USTVARJALNOSTI

■ nadaljevanje s 5. strani

italijansko realnostjo — če samo pomislimo na Slovence v Italiji — razmeroma še dandanes mnogim neznana in nekaterim ne do kraja zaželena. Na obmejnem območju je ustvarjanje priložnosti za nova utrjevanja prijateljstva in miru, česar ni mogoče utemeljiti drugače kot z zgolj medsebojnim poglobljenim spoznavanjem, zaključuje Darko Bratina, življenjska nuja ter znak politične in kulturne zrelosti.

Niz predstav se bo zaključil v nedeljo, 25. januarja. Vsak dan popoldne bodo po tri predstave. Vstopnice prodajajo pol ure pred vsako predstavo.

ZA DVOJEZIČNO ŠOLSTVO NA KOROŠKEM

V četrtek, 22. t.m., bo v Celovcu velika manifestacija koroških Slovencev proti predlogom o ločevanju otrok v osnovnih šolah na podlagi prijav za dvojezični pouk.

Protestno zborovanje bo v Domu sindikatov ob 19. uri. Spregovorila bosta predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Grilc in predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem inž. Wieser.

HUDA ZIMA TUDI V SLOVENIJI

■ nadaljevanje z 2. strani

Končno je helikopter lahko pristal pri koči in ju odpeljal v dolino. Ob zadovoljstvu, da sta ostala živa, pa ju le velja pokarati, naj v prihodnje ne tvegata preveč z visokogorskim smučanjem, saj tovrstne reševalne akcije v težkih razmerah stavijo na kocko tudi življenja sicer hrabrih gorskih reševalcev.

JOŽKO ŠAVLI

SLOVENSKA IMENA NA BAVARSKEM

II.

V narečnem in zlasti kmečkem izrazju pa so slovenske izposojenke v nemščini še pogostejše. Tako prihaja tirolska, bavarska in švicarska *Kante* od slovenske *konta* (z aknjanjem), *Rank* kot v Rankgraben od *ronek*, *Keische* od *koča*, *Wörth* od *brdo*, *Lueg* od *luknja*, *Rausch* od *ruša*, *Döse* od *deža*, *Schotten* od *skuta*, *Saureiss* od *kisal*, *Senner* (pastir na planini) od *senár* (Senne, od seno), *Kessel* od *kotel*, *Schmetten* od *smeta*, *Spriess* od *prosnica* ...

Presenetljivo je, da imajo učenici ljudje te zadnje planinske izraze za izposojenke iz romanščine, češ da smo jih Slovenci prevzeli od laških pastirjev. Celo slovenski narodoslovec V. Novak zatrjuje (Alpes Orientales 1959), da smo Slovenci od imenovanih prevzeli npr. izraze *skuta*, *bajta* ali *pinja* ipd. Medtem ko sami Furlani ugotavljajo, da gre pri teh besedah za slovenske izraze, ki so prišli v furlanščino, npr. *pojata* (okrajšano *bajta*), *koča* iz *brun*; pa *skuta* (furl. *scuette*) in še toliko drugih. Prim. veliki zgodovinski furlanski atlas od G. G. Corbaneseja (Videm 1983).

Na to izrazje v narečjih različnih jezikov, ki segajo v Alpe, je vztrajno opozarjal v svojih spisih H. Tuma. Spisi so bili objavljeni v Planinskem vestniku že pred prvo svetovno vojno, pa tudi po njej. Dva od njih tudi v Jadranskem almanahu (Trst 1923, 1924). H. Tuma je prišel do spoznanja, da so Slovenci v Alpah staroselci in da

so bivali tukaj že pred Rimljani in še pred Kelti. O tem da pričajo številna slovenska imena po vsem Tirolskem in v vzhodni Švici. Torej v predelih, kamor južnoslovanski naselitveni tok v 6. stol. sploh ni bil segel.

Toda uradna znanost na Slovenskem je navedbe H. Tume molče prešla, kar je mogoče razložiti le s tem, da so odpirale vprašanja obstoja Slovencev izven območja, kakor pa jim ga je začrtala unitaristična južnoslovanska ideologija. Priznanje, da so Slovenci bivali tudi izven tega območja, to je še onstran Visokih in Nizkih Tur, bi pomenilo, da Slovenci pač ne pripadajo južnoslovanski skupini. To pa bi krepko motilo unitaristično propagando, češ da gre pri poenotenju južnoslovanskih narodov v enoten narod Jugoslovancev samo za vrnitev v izvirno stanje, ki da je nekoč že tako ali tako obstajalo.

Ker so bili takšni cilji dejansko v ozadju nastanka jugoslovanske kraljevine po prvi svetovni vojni in ker je država tista, ki vzdržuje tudi univerze, je jasno, da slovensko zgodovino ni želelo priti navzkriž z unitaristično državno ideologijo in je obstoj slovenskih imen na območju onstran Tur preprosto zamolčevalo.

Takšno stališče je ostalo v veljavi vse do danes. Znani imenoslovec D. Čop se še v 70 letih pri razlagah slovenskega pomena številnih imen na nemško govorečem ob-

dalje na 8. strani ■

Jack London KRALJ ALKOHOL

3

IV.

Drugič sva se poskusila s kraljem Alkoholom, ko mu je bilo sedem let. To pot je bila kriva moja domišljija in me je pogljal strah v borbo z njim. Moji starši so se bili preselili na pusto, žalostno obalo v okrožju San Matea, južno od San Franciscas, kjer so kmetovali dalje. Pokajina je bila tiste čase divja, malo obdelana; in pogosto sem slišal mater, kako se je bahala, da smo starega ameriškega rodu in ne priseljeni Irci ali Italijani kakor naši sosedje. V vsem našem okolišju je bila samo še ena stara ameriška družina.

Neko nedeljsko jutro, ne spomnim se več, kako ali zakaj, me je našlo na Morriseyevi kmetiji. Tam se je bilo zbralo več mladih ljudi z bližnjih kmetij. Tudi starejši so bili tam, ki so popivali od ranega jutra, nekateri celo že od prejšnjega večera. Morriseyevi so bili ogromna družina in med njimi je bilo mnogo vnukov in stricev, sami hrusti z velikimi škornji, mogočnimi pestmi in surovimi glasovi.

Zdajci so dekleta zavreščala in kričala: »Tepejo se!« Vse je bilo pokonci. Moški so planili iz kuhinje. Dva hrusta z zardelim obrazom in osivelimi lasmi sta se bila spoprijela. Eden je bil Črni Mat, ki je bil svoje dni ubil dva človeka, kakor je vse govorilo. Ženske so tiho cvilile, se prekrizava-

le ali zdaj pa zdaj molile, zakrivale oči in kukale skozi prste. Ampak jaz ne. Pošteno govorim, da sem bil najbolj veren gledalec. Mogoče da sem hotel videti tisto čudo, kako ubijejo človeka. Vsekakor pa sem hotel videti boj med moškimi. Moje razočaranje je bilo veliko. Črni Mat in Morriseyev Tom sta samo držala drug drugega in privzdigovala v nerodne škornje obute noge na čuden način, kakor bi plesala dva slona. Bila sta preveč pijana, da bi se borila. Nato so se jih lotili mirilci ter ju odpeljali v kuhinjo, da bi znova utrdila prijateljstvo.

Kmalu sta govorila oba hkrati, grmela in rjovela, kakor radi delajo v prosti naravi živeči možaki z mogočnimi prsti, kadar žganje prežene njihovo molčečnost. Jaz pa, majhen sedemleten paglavec, sem bil ves razburjen in tresoč se po vsem životu kakor srna, ki hoče zdaj zdaj zbežati, sem radovedno kukal skozi odprta vrata v hišo in spoznal še več čudnih človeških navad. In občudoval sem Črnega Mata in Morriseyeva Toma, ki sta se široko poslanjala po mizi, se držala okrog vratu in od lju-bezni jokala.

Popivanje v kuhinji se je nadaljevalo in dekleta zunaj so postala boječa. Vedele so, kaj je tako popivanje, in so bile vse prepričane, da se bo zgodilo nekaj straš-

nega. Rekle so, da ne želijo biti zraven, kadar se bo, in ena je sprožila misel, da bi šle na veliko italijansko, štiri milje oddaljeno kmetijo, kjer bi lahko plesale. Kakor bi trenil, je bilo vse v parih in so rinili po peščenih poti. Vsak fant je šel s svojo drago — kolikor se dá na sedemletnega otroka zanesti, da je prestregel in poznal vse ljubezenske zadeve domače okolice. In glejte, tudi jaz sem bil fant s svojo punco. Meni so bili dali majhno irsko deklico mojih let v par. Midva sva bila edina otroka pri tej prostovoljni nenadni prireditvi. Najstarejšemu paru je bilo morebiti dvajset let. Po večini so bile dekline še ne povsem dorasle, štirinajstih in šestnajstih let, ki so hodile s svojimi fanti. Midva pa, mala irska deklica in jaz, sva bila posebno mlada in sva se vodila za roke, včasih sem jo pa tudi po zgledu starejših držal okoli pasu. Samo da mi je bilo to kar nerodno. Bil pa sem od sile ponosen tisto vedro nedeljsko jutro, ko sem stopal po dolgi puščobni poti med peščenim gričevjem. Saj sem tudi jaz imel dekline in sem bil majhen možak.

Na tisti italijanski kmetiji so bili sami neoženjeni moški. Radostno so pozdravili naš obisk. Natočili so nam vsem rdečega vina v kozarce in uredili dolgo jedilnico za ples. In mladi fantje so pili in na harmonike plesali z dekleti. Zame je bila godba nekaj nebeškega. Še nikdar nisem slišal tako krasne. Mladi Italijan, ki je godel, je včasih celo vstal in plesal objemaje svojega dekleta in obenem je igral za njenim hrbtom. Vse to je bilo prečudovito zame, ki nisem plesal, ampak sem sedel za mizo

Slovenska imena na Bavarskem

■ nadaljevanje s 7. strani

močju v Alpah izživlja le v prostoru do Visokih in Nizkih Tur, to je na vzhodnem Tirolskem in zgornjem Koroškem. (Prim. Prostor in čas, Ljubljana 1970, 460-7). Na istem prostoru ugotavlja zgodovinar M. Kos slovensko naselitev in sicer le »po dolinah« (Zgodovinski časopis, Ljubljana 1960, 179-86). Kaj pa številna slovenska imena v visokogorju tudi na tem območju?! Jezikoslovec Fr. Bezljaj pa zatrjuje v tej zvezi: ... Vse, kar gre preko Visokih Tur je sumljivo, in celo nemški toponomastični delavci (npr. K. Schieffmann) so dali Slovencem prevelik delež. (Glej Slavistična revija, Ljubljana 1954, 374-91).

Neverjetno je, s kakšno zagrizenostjo se slovenski izvedenci upirajo priznanju slovenskih imen onstran začrtane meje! In to pod krinko znanstvenosti! Da pa bo mera polna, naj dodamo še, da se slovenska imena ne nahajajo samo po osrednjih Alpah, temveč celo po Bavarskem in bližnjih predelih Švabske in Frankovske. Iz teh imen navajamo nekaj najbolj očitnih primerov, ki jih tudi H. Tuma še ni bil nakažal. (Podlaga: Deutsche Reisekarte 7, merilo 1:250000).

Med pogostimi imeni na tem območju so zlasti tista, ki označujejo površje, npr. *dol* in *dolec* (dol'c); tako *Tölzkirchen* in *Dellnhausen* na območju Freisinga ali *Tollbach* in *Dolling* na območju Ingolstadta, pa tudi *Döllwang* pri Deiningu pod Nürnbergom. V bližini slednjega tudi *Henneberg*, očitno prevod iz *golina*, po a-kanju *galina*,

misleč da gre za romansko *gallina* (kokoš). Južno od Münchna še *Bad Tölz*, v bližini tudi *Latschenkogel* 1712 m (vrh nad Ločami).

Značilno je, nadalje, tudi ime, ki označuje *polje*. Pogosto je v okolici Münchena, npr. *Pullach* (od oblike »v poljah«, pa še brez vnesenega južnoslovenskega lj); zatem *Pullach* blizu trga Schwaben, *Pullachhausen* blizu Dachaua; *Pullach* blizu Bad Aiblinga. Blizu Münchna še manjša kraja *Pullenhofen* in *Odenpullach*. Pri Altöttingu in še južno od Ammersee po en *Polling*.

Mnogo krajev ima ime s pomensko osnovo *brdo*, tako *Wörth* ob Donavi pri Regensburgu, *Wörth* pri Erdingu, jezero *Wörthsee* in reka *Wörthbach*; ob Donavi tudi *Donauwörth*. Beseda je v bavarsčini dobila pomen rečnega otoka.

Dokaj pogosta so tudi imena s pomensko osnovo *holm*. Nastopajo v skrčenih oblikah, npr. *Cham* blizu češke meje, vzhodno odtod kraj *Kolmberg*. Vzhodno od Regensburga tudi *Hamberg*. Severno od mesta Kisslegg na Švabskem celo *Humberg*. V valoviti pokrajini med Münchnom in Solnogradom izredno številna imena s sestavljenko *-ham*, kakor kaže od »holm«.

Številna so tudi imena na *lom*, v oblikah z a-kanjem, kakor se nam kaže v nazivih krajev *Lam* pri češki meji, *Lambach*, *Laim* (četrt v Münchnu) in še zlasti v pogostih *Limbach*.

Severno od Regensburga najdemo tudi kraj *Teublitz*, očitno *toplice*. Zahodno od Passaua tudi *Ortenburg*, od *rt*, *ort*. Pri

jezeru Chiemsee je kraj *Tauern*, od *turje*; pa tudi *Pletschen*, od *pleče*, in še *Tabor-Kuppe* blizu vrha Hochfelln 1671 m. V bližini tudi večja reka *Traun*, kar odgovarja pomenu Drava (indoevr. tekoča, deroča). Blizu tega jezera tudi *Kraimoos*, od *kraj*, *na kraju*. Sámó jezero pa je v spisu o spreobrnitvi Bavarcev in Karantancev (9. stol.) imenovano *Chemingi lacus*, kakor kaže, Kamensko jezero; ob njem še danes kraj *Cheming*. Onstran jezera, temu nasproti, pa kraj *Gollenhausen*, od *golina*. Še bolj zahodno tudi *Rankham*, od *ronek* in *holm*. H golini pa primerjaj še *Gallingkofen* pri Regensburgu in *Gollnerberg* severno od Passaua.

(Dalje)

—o—

PREDČASNE VOLITVE NA IRSKEM?

V Irski republiki se obetajo predčasne parlamentarne volitve. Govori se že o njihovem datumu. To naj bi bil 19. februar. Ministrski predsednik Fitzgerald, ki pripada stranki Fine Gael, bo še skušal odpraviti nesporazume z laburističnimi ministri skupne vlade. Spor pa je baje že prehud za poravnavo. Laburisti namreč nasprotujejo Fitzgeraldovim predlogom o krčenju javnih izdatkov in drugih stabilizacijskih ukrepah. V javnosti že nastopajo z alternativnim gospodarskim programom.

Vladna koalicija pa je doživela poraz že na ljudskem glasovanju o razporoki, ki jo je želel uvesti Fitzgerald. Preiskave javnega mnenja napovedujejo zmago sedanje opozicijske stranke Fianna Fail, ki je bila že na vladi pred sedanjo koalicijo.

in zijaje strmela na čudo življenja. Bil sem samo majhen fantek in bilo se mi je še toliko učiti v življenju. Ščasoma so si jeli irski fantje streči z vinom in zavladało je splošno veselje in navdušenje. Opazil sem, da so se nekateri opotekali in padali med plesom in da je eden šel v kot spat. Nekatera dekleta so se tudi začela pritoževati in so hotela oditi, druga pa so se samozadovoljno hahljala in so bila pripravljena na vse.

Ko so mi italijanski gostitelji, kakor vsakemu, ponudili vina, sem ga odklonil. Skušnja s pivom mi je bila dovolj in kar nič me ni bila volja, da bi se vnovič seznanil z njim ali s katerokoli stvarjo, ki mu je bila sorodna. Na nesrečo je neki mlad Italijan, Peter po imenu, brezbožna duša, videl, da sedim sam, mahoma ga je vgriznila neka muha in natočil je kozarec do polovice in mi ga ponudil. Sedel je na drugi strani mize meni poševno nasproti. Odklonil sem. Peter je grdo pogledal in mi znova ponudil vina. Tedaj pa me je obšla groza — neka groza, ki jo moram razložiti.

Moja mati je imela svoje posebne sodbe in misli. Predvsem je trdovratno trdila, da je vsa temnolasa in vsa temnooka človeška zalega lokava. Ni mi treba omenjati, da je mati imela plave lase. Potem je bila prepričana, da so temnooka latinska plemena vseskozi občutljiva, vseskozi izdajalska in vseskozi morilska. Ko sem z njenih ustnic pil zgodbe, kako čuden in strašen je svet, sem jo slišal znova in znova zatrjevati, da se Italijan človeku, ki ga razžal, in najsi še tako neznan in brez namena, gotovo maščuje tako, da ga zabode

v hrbet. Njen stalen izraz je bil: V hrbet te zabodem.

Dasi sem bil tisto jutro tako željan videti, kako bo Črni Mat ubil Morriseyevega Toma, me ni bila kar nič volja, nuditi plesalcem priliko, da bi videli nož v mojem hrbtu. Nisem se bil še naučil razločevati med dejstvi in mislimi. Neomajno sem veroval v materine besede o italijanskem značaju. Vrh tega se mi je nekoliko sanjalo o svetosti gostoljubja. Naučili so me bili verjeti, da bi me sunil z nožem, ako bi ga razžalil, popolnoma tako kakor udari konj človeka, če pride preblizu njegovih kopit in ga draži. Potem je ta mladi Italijan Peter imel tudi tiste strašne črne oči, o katerih sem slišal govoriti mater. Te oči so bile drugačne od oči, ki sem jih poznal, različne od modrih, sivih, rjavih oči naše rodovine, od bledih in vedrih oči Ircev. Morebiti je bil Peter že spil nekoliko kozarcev. Vsekakor so bile njegove oči žareče črne in so se iskriale od zlobe. Bile so tajnostne, nekaj neznanega, in kako sem jih jaz, sedemleten deček mogel presoditi in spoznati njihovo hudobnost? V njih sem videl nadnaravno smrt in skoraj boječe sem odklonil vino. Izraz v njegovih očeh se je spremenil. Postale so resnobne, zapovedujoče, ko je porinil kozarec z vinom bliže k meni.

Kaj mi je bilo storiti? Od tedaj sem v svojem življenju dostikrat zrl smrti v obličje, toda nikdar nisem občutil takega strahu. Prinesel sem kozarec do ustnic in Petru so se oči ublažile. Bil sem prepričan, da me ne bo pri tej priči ubil. To mi je bilo v uteho. Toda vino ne. Bilo je ceneno, novo vino, grenko in kislo, narejeno iz o-

stankov, pobranih z vinogradov in sodov, ter je imelo daleč slabši okus kot pivo. Samo na en način se vzame zdravilo in ta je, da se kar izpije. In na ta način sem tudi jaz izpil tisto vino. Nagnil sem glavo nazaj in ga pogoltnil. Moral sem znova goltniti, da sem obdržal strup v sebi — kajti to vino je bilo strup za moje otroško telo.

Ko se sedaj oziram nazaj, si lahko mislim, kako je Peter ostrmel. Natočil mi je kozarec drugič do polovice in ga porinil preko mize. Odrevenel od strahu, obupan nad usodo, ki me je zadela, sem pogoltnil drugi kozarec kakor prvega. To je bilo za Petra preveč. Pokazati je moral še drugim otroško čudo, ki ga je našel. Poklical je Dominika, mladega Italijana z brki, da bi videl, kako znam piti. To pot so mi dali poln kozarec. Človek je pripravljen vse storiti, da bi živel. Zbral sem ves pogum, potlačil slabosti, ki so mi silile v grlo, in stlačil brozgo vase.

Dominik še nikoli ni videl mladiča takih junaških zmožnosti. Še dvakrat mi je natočil, vsakokrat do vrha, in gledal, kako mi je vino izginilo po grlu. Moja junaštva so sedaj vzbujala zanimanje. Obdali so me srednje stari italijanski delavci, kmetje iz starega kraja, ki niso znali angleško in niso mogli plesati z irskimi dekleti. Bili so temne polti in divjega pogleda. Nosili so pasove in rdeče srajce. Vedel sem, da so imeli tudi nože in obkročili so me kakor tolpa morskih razbojnikov. In Peter in Dominik sta me jim kazala, kak junaški pi-vec sem.

(Dalje)